

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 527

van **SIHAME EL KAOUAKIBI**

datum: 30 maart 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Uitrol 5G - Stand van zaken

De Vlaamse Regering nam in het Vlaamse regeerakkoord het engagement op om zo snel mogelijk werk te maken van de uitrol van 5G: "Een zo snel mogelijke invoering van het 5G-netwerk in heel Vlaanderen is een grote prioriteit. Want dat zal ervoor zorgen dat we de nieuwste spits technologieën kunnen inzetten om Vlaanderen gezonder te maken, verkeersstromen beter op elkaar af te stemmen, energie te besparen, informatie efficiënter uit te wisselen, fraudeurs sneller te klissen, maar ook bijvoorbeeld om nieuwe robotica toepassingen te lanceren of zware videobestanden in een oogwenk door te sturen."

Daartoe werd in eerste instantie al een uitrol in de havens (bv. Zeebrugge en Antwerpen) gerealiseerd. Het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) publiceerde op 24 maart 2020 ook de in aanmerking gekomen kandidaten voor de toekenning van voorlopige gebruiksrechten in de voor in 5G voorziene radiofrequentieband 3600-3800 MHz. Over deze toekenning is op dit moment een openbare raadpleging lopende tot 21 april 2020.

Tegelijkertijd kent de uitrol van 5G ook protest. Al in 2017 richtte een groep wetenschappers zich hierover tot de Europese Commissie. In Zwitserland werd de uitrol van 5G in februari 2020 tijdelijk stopgezet door het milieu-agentschap, onder meer omdat er geen wereldwijd aanvaarde standaard zou zijn waaraan 5G-antennes moeten voldoen en die als benchmark kunnen dienen. In afwachting van eigen onderzoek, beveelt het milieu-agentschap daarom een tijdelijke stopzetting aan.

Ook in Vlaanderen bestaat protest tegen de uitrol van 5G.

1. Op welke manier wordt overleg gepleegd met de federale overheid omtrent de snelle uitrol van 5G?
2. Op welke manier zorgt de Vlaamse overheid voor de opvolging van milieu-effecten (breed genomen, op milieu, dier en mens) van de uitrol van 5G?
3. In de havens is die uitrol er al.
Kreeg de Vlaamse overheid (via de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), dan wel via andere wegen) meldingen van problemen of klachten omtrent de effecten op milieu, dier en/of mens? Welk gevolg werd daaraan gegeven?
4. Op welke manier bouwt de Vlaamse overheid aan een draagvlak voor 5G? Internationaal, maar ook hier broeit protest. Ziet de Vlaamse Regering voor zichzelf ook een rol weggelegd om enerzijds onafhankelijk onderzoek hiernaar te promoten,

dat bepaalde bezorgdheden kan wegnemen, dan wel wijst op de noodzaak om voorzorgsmaatregelen (of veiligheidsvoorschriften) te nemen?

5. Welk regelgevend kader bestaat op dit moment in Vlaanderen omtrent de 'fysieke' uitrol van 5G, in het zetten van masten? Op welke adviezen of normen baseert de Vlaamse overheid zich daarvoor? Op welke manier worden deze geëvalueerd?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (477) en Zuhal Demir (527)

ANTWOORD

op vraag nr. 527 van 30 maart 2020

van **SIHAME EL KAOUAKIBI**

1. De gesprekken met de federale overheid over de uitrol van het 5G-netwerk vinden plaats in het kader van het overlegcomité. Het BIPT wordt betrokken bij het onderzoek naar de impact van de uitrol van 5G, gevoerd door het departement Omgeving (zie antwoord op vraag 2). Zowel het departement EWI als het departement Omgeving plegen overleg met het BIPT over de uitrol van 5G.
2. Het departement Omgeving wil wetenschappelijk onderbouwd beleid voeren en neemt de ongerustheid over 5G ter harte en volgt daarom de ontwikkelingen rond 5G van nabij op door middel van het onderzoek 'Nieuwe ontwikkelingen rond 5G, de maatschappelijke impact van de uitrol van 5G netwerken op de stralingsblootstelling' (<https://researchportal.be/nl/project/nieuwe-ontwikkelingen-rond-5g-de-maatschappelijke-impact-van-de-uitrol-van-5g-netwerken-op>). Dit onderzoek bestaat uit:
 - Literatuuronderzoek naar blootstellingsstudies, gebruikte technologieën, simulaties van de uitrol
 - Vergelijkend onderzoek wetgeving (Europees) en richtlijnen (ICNIRP)
 - Onderzoek naar uitrol in Vlaanderen en invloed op de blootstelling
 - Antennetechnologie en invloed op de blootstelling
 - Metingen van 5G (test)opstellingen of simulaties van 5G netwerken in combinatie met bestaande netwerken
 - Invloed op blootstelling van de uitrol van het 'Internet of Things'.

De methodologie is een combinatie van literatuuronderzoek, workshops met operatoren, eigen onderzoek van de opdrachtnemer IMEC-WAVES (metingen en simulaties van blootstelling) en eigen onderzoek van het departement Omgeving (simulatie van toevoeging van 5G aan huidige netwerken). Het departement Omgeving publiceert bijkomend vier keer per jaar een overzicht van wetenschappelijk onderbouwd onderzoek naar gezondheidseffecten van straling van (gsm-)antennes op de site. Ook onderzoek naar de mogelijke gezondheidseffecten van 5G wordt in dit overzicht opgenomen. Conclusies uit het eerder vermelde 5G onderzoek van het departement Omgeving worden ook gepubliceerd op het Onderzoekspitaal van de Vlaamse overheid zodra ze beschikbaar zijn.

3. Het departement Omgeving heeft geen vragen of klachten ontvangen over de 5G antennes in de haven. Het departement ontvangt wel regelmatig vragen over straling en gezondheid die beantwoord worden door de onderzoekers van het departement Omgeving. Het departement Omgeving publiceert ook vier keer per jaar een overzicht van wetenschappelijk onderbouwd onderzoek naar gezondheidseffecten van straling van gsm-antennes op de site. Daarnaast voert het departement Omgeving ook metingen om te controleren of antennes in orde zijn met de normen. Er wordt tegemoet gekomen aan die vragen door op de site van het departement Omgeving (<https://omgeving.vlaanderen.be/stralings-en-5g>) informatie te geven over 5G.
4. Het departement Omgeving zorgt, door eigen onderzoek in samenwerking met experts van IMEC, Sciensano en UGent, voor de opvolging en evaluatie van wetenschappelijk onderbouwd onderzoek naar straling en gezondheid en publiceert die resultaten op de website van het departement

(<https://omgeving.vlaanderen.be/onderzoek-straling-en-gezondheid>) en het onderzoeksportaal (www.onderzoeksportaal.be). In het antwoord op de vorige vraag, geef ik ook al aan dat onderzoekers van het departement Omgeving vragen over straling en 5G beantwoorden.

5. 5G antennes, moeten net als andere types gsm antennes (4G, 3G, 2G), voldoen aan de stralingsnormen die opgenomen zijn in VLAREM (<https://omgeving.vlaanderen.be/normen-zendantennes>). Voor de antennes beginnen zenden, voert het departement omgeving simulaties uit van de straling in de omgeving van de geplande antennes. Enkel als uit die simulaties blijkt dat de norm niet kan overschreden worden, krijgt de operator een attest en mogen de antennes beginnen uitzenden. Na de ingebruikname van de antennes kan het departement Omgeving nog metingen uitvoeren om te controleren of de normen gerespecteerd worden. Voor de bouw van nieuwe masten met antennes is er soms een omgevingsvergunning nodig (<https://omgeving.vlaanderen.be/zendantennes-informatie-voor-lokale-besturen#b>). Het departement omgeving baseert zich op wetenschappelijk onderbouwde expertrapporten en op het verzamelen en evalueren van onderzoek naar straling en gezondheid. De resultaten hiervan worden gepubliceerd op het onderzoeksportaal van de Vlaamse overheid (www.onderzoeksportaal.be) en op de site van het departement Omgeving (<https://omgeving.vlaanderen.be/onderzoek-straling-en-gezondheid>).